

Josef Hillströms sista färd

Ragnar Johanson

1915

Den amerikanska humbugens högtidsdag tacksägelsedagen, firades av Chicagos revolutionärer på ett enastående, om än ej för ofta önskvärt sätt. Det var nämligen Joe Hills begravningsdag. Att det ej var tacksägelse vare sig till s. k. gud eller till den "bästa av nationer" därom vittnar bl. a. de i dagspressen synliga referaten och notiserna.

Vädret var det bästa, en typisk sensommardag med mild temperatur. Redan långt före den bestämda tiden, 10:30 f. m. voro tusentals människor samlade i grannskapet av the "West Side Auditorium," den plats där själva begravningshögtidligheterna skulle äga rum.

Hallen var packad med människor till ett antal av ca. 3,000, men nere på gatan stodo säkert dubbla antalet i tålig förbidan, i akt och mening att med sin närvaro giva sin moraliska tribut till den av klassamhället mördade kämpen och kamraten.

Det låg något av dolt hot om hämnd i sinnena som ej hädar vidare gott för framtiden. Det talades om vedergällning för ett gränslöst brott emot det amerikanska proletariet; där voro många knotiga nävar som knötos - det var många ögonpar som skjöto blixtar som ej kunde tolkas mera än på ett sätt - - -

Men där nere på gatan arbetades också, där såldes litteratur och agitationsskrifter, det var ej en dådlös sorg, sorgen blev sporren till att bygga vidare på den murbräcka som en gång skall rasera hela detta djävulska system som så blodigt slår arbetarklassen i asniktet gång efter annan. Och den murbräckan heter organisation och en revolutionär sådan.

Upe i salen fortgick under tiden högtidligheterna. På scenen hade grupperats en kolossal tribut av blommor som en sista synlig gård av tack för god vakt till Joe Hill. De voro givna huvudsakligast av I. W. W. organisationen men också andra hade sänt en sista hälning bl a. org. av A. F. of L. Joe Hills bästa sånger sjöngos där av en grupp kamrater.

Joe Hills sista dikt: "The Rebel Girl" sjöngs på ett anslående sätt av Jennie Woszczyńska.

Domaren O. N. Hilton från Denver, Colo., höll huvudtalet, och hans utläggning av den orättvisa rättegången var så klagörande och kraftig att när han till slut slog fast att Joe Hill helt enkelt mördats, ingen i salen för ett ögonblick tvivlade på att ett justitiemord blivit begånget.

Hilton gav Pres. Wilson en euloge för hans försök att ingripa till Joe Hills förmån.

Tenorsångaren John Shellman, en av Chicagos svenskarnas yppersta sångare gav därpå sångnummer som grep de närvarande ända in i hjärterötterna.

Därefter höll Wm. D. Haywood ett kort anförande, men han syntes så gripen av stundens stämning och sorgen efter kamraten parad med kvävt raseri, så att den annars så kraftiga stämman var svag och vibrerande; han syntes förkrossad helt enkelt.

Efter en begravningsmarsch spelats avslöts den gripande akten och kistan bars genom gatan en halv mil till den väntande vita likvagnen. Över allt där kistan passerades togos hattarna av, det var en storartad anblick, kistan blev svept i en röd fana, dekorerad med blommor, buren av åtta stycken kamrater, representerande lika många nationaliteter. Före kistan gingo I. W. W. musikkår från Rockford och efteråt följde hela den kolossala blomsterhyllningen. Varefter ordnade sig leden och en storartad demonstration vidtog. Det tog omkring 45 minuter innan den station på the Elevated R. R. nåddes där ett extra begravningståg väntade för att föra kistan ut till kyrkogården på Nordsidan. Färgen för dagen var rött, revolutionens och frihetens överallt rött och svart.

Bland flaggor och standar märktes bl. a. Rockford avd. av I. W. W. Ett sextiotal kamrater hade anlänt därifrån. Under deras röda fana blev de övriga svenskarnas samlingsplats. Nästa tana var Karl Marx' klubben i Chicago med vilken följde normmän och danskar. Ryska avd. av I. W. W. hade ett rött standar på vilket lästes: "Russian branch of I. W. W."

Under vägen klingade sång från det långa ledet, med övervägande Joe Hills' kampsånger. Mest uppmärksamhet syntes den svenska kolossen vara, med Internationalen. Arbetets söner och Marseljäsen som klingade taktfast och kraftigt.

Framkomna till stationen spelade musikkåren marseljäsen medan kistan bars upp på vagnen.

Avskedet till Josef Hillström ute på kyrkogården var det mest storartade man kan tänka sig. Ingen konungelig person har säkert rönt äran av att tio a tolv olika språk talas på sin grav. På alla dessa tungomål hördes Joe Hills namn, alla manade till en sak; hämnas genom att fortsätta och fullborda där vår kamrat slutade. James

Larkin den bekante irländska agitatoren höll ett kraftigt anförande och slutade med att upprepa Joe Hills sista ord i telegram till Wm. Haywood: "Använd inte tiden till att sörja mig! Organisera!"

Efter talen och sången fördes kistan in i gravkoret, där avtogs locket och under en hedersvakt av blusmän, fick alla tillfälle att de fefilera förbi och med en sista blick bjuda den fallna kampen farväl. Många öga tårades och många ed svors på hämnd och förnyade ansträngningar i vår frigörelsekamp.

Det blev mörkt innan de sista av den långa processionen ha defilerat förbi. Under väntan sjöngos Joe Hills sånger gång efter annan kraftigt och entusiastiskt.

När man befann sig inne vid bårn hördes sången på avstånd, men mäktig liksom från miljoner strupar, hotande, mullrade den, bådande ofärd för det system som varit orsaken till denna högtid, man kände på sig att här avlades löften i tysthet, här lades grunden till förnyat anlopp mot kapitalismen!

Intet känslöjunkt, ingen sentimentalitet intet svammel av präster och läsare, utan en allvarlig men förhoppningsfull avskedsfest, manlig och käck som revolutionen själv, som kampen som låg därinne. Just den atmosfär som Joe Hill själv skulle önskat!

Hela denna begravning kommer att stå som ett outplånligt stämmningsfullt minne, manande och eggande.

Där voro inte några meningslösa skrankor av religion, nationalitet, ras eller färg, där talades av representanter av alla de nationer som nu mörda varandra i Europa, det var en internationell proklamation som utgör ett slag i ansiktet på alla patriotiska gaphalsar.

Pressen i Chicago vojade sig förskräckligt över begravningen. Tänk bara, ingen amerikansk flagga i demonstrationen, ingen präst och ingen bön vid graven! Så förfärligt! Man sökte också att i allmänhetens ögon nedsätta värdet av denna sista tjänsten till Joe Hill, man gjorde sig löjlig över slumdistriktens invånare som deltog, man sökte förfäktat att det endast var en samling brottslingar från fängelserna samt "tramps" ute ifrån landets alla ändar som voro närvarande. "Endast knappa 10% syntes vara amerikansk-födda," sade en tidning, vilket ju skulle verka nedsättande.

En sak som får antecknas som sorglig är, att inte de radikala och revolutionära svenskarna här i staden har en organisation som skulle kunna representera dem vid ett dylikt tillfälle. Men detta bevisar endast att den framskjutna vakenhet som svenskarna skryter om sig, att de besitta, är en lögn. Det bevisar att svenskarna äro underlägsna, efterblivna i revolutionärt hänseende, underlägsna de andra nationernas arbetare på vilka de alltid blicka ner med förakt och ringaktning!

Det är att hoppas att tacksägelsedagen 1915 blir en uppräckning bland de svenska radikalerna här. Låt begravningsdagen för Joseph Hillströms, valspråk: "Vi glömma aldrig" stå manande för oss! Frid över Joe Hills stoft!

We never forget!

Chicago, Ill., nov. 26, 1915.

Det Anarkistiska Biblioteket

Ragnar Johanson
Josef Hillströms sista färd
1915

Allarm, 1 december 1915

www.anarkistiskabiblioteket.se